

Πρόταση υλοποίησης εργαστηρίου στο Μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Β' Λυκείου

Ενότητα: Η οργάνωση και η παρουσίαση της είδησης (1^ο δίωρο)

«Τη μέρα που ισοπεδώθηκε η Γκερνίκα»: μελετώντας ένα διάσημο ρεπορτάζ

ΜΕΘΟΔΟΣ: Ομαδοσυνεργατική, διερευνητική (προβληματισμός, εξέταση, ανάλυση)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μέσα από την συγκεκριμένη προσέγγιση στην εν λόγω διδακτική ενότητα επιδιώκεται:

- Η κατανόηση της έννοιας της είδησης και του σχολίου, η διάκριση της διαπλοκής του γεγονότος με το σχόλιο στην είδηση, η διάκριση μεταξύ αντικειμενικού στοιχείου (γεγονός) και υποκειμενικού (σχόλιο), η επαρκής συνειδητοποίηση του ρόλου της στίξης, του τίτλου, της επιλογής σύνταξης, της διατύπωσης καθώς και των γλωσσικών επιλογών του δημοσιογράφου (χρήση αναφορικής – ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας)
- Η οικειοποίηση μέσα από συγκεκριμένο παράδειγμα ενός συνηθισμένου τρόπου παρουσίασης των γεγονότων που στη δημοσιογραφική γλώσσα ονομάζεται «ανεστραμμένη πυραμίδα»
- Η συνειδητοποίηση του προσδιορισμού του χρόνου στην είδηση και ο εντοπισμός χρονικών δεικτών
- Η διεύρυνση της αντίληψης γύρω από τη σπουδαιότητα του δημοσιογραφικού λειτουργήματος, τις ευθύνες και τα όρια του δημοσιογράφου μετά από μία συνολική θεώρηση της είδησης (και σε επίπεδο περιεχομένου πια)
- Η κατανόηση των προεκτάσεων ενός δημοσιογραφικού κειμένου, ειδικά όταν αυτό αποτελεί μοναδική πηγή πληροφόρησης ή με τον καιρό αποκτά αξία ιστορικού ντοκουμέντου &
- Η απόκτηση βασικών γνώσεων σχετικά με ένα κεντρικό ιστορικό γεγονός στο πλαίσιο του Ισπανικού Εμφυλίου, το οποίο έχει -εκτός των άλλων- εμπνεύσει ένα δημοφιλές έργο τέχνης, τον διάσημο πίνακα του Πικάσο.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ

90-100 λεπτά (υλοποίηση, γνωστική απαρτίωση, συζήτηση γύρω από τα ερωτήματα που θα ανακύψουν)

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Αφόρμηση – εισαγωγή στο θέμα με αξιοποίηση του γνωστού σε όλους πίνακα του Πάμπλο Πικάσο «Γκερνίκα». Διερεύνηση προηγούμενης γνώσης σε σχέση με το ιστορικό πλαίσιο του πίνακα.

Παροχή βασικών πληροφοριών και σύνδεση με το άρθρο του Τζωρτζ Στήαρ που οδήγησε τον Πικάσο στη φιλοτέχνηση του πίνακα αυτού. Μετάβαση από το ειδικό στο γενικό και εισαγωγή στο θέμα της ενότητάς μας.

Μέσα από το διασημότερο ρεπορτάζ που γράφτηκε ποτέ στην Ισπανία θα διερευνήσουμε πτυχές της δημοσιογραφίας, ώστε η θεωρία του βιβλίου να πάρει «σάρκα και οστά» μέσα από ένα συγκεκριμένο και ιστορικά αναγνωρισμένης αξίας παράδειγμα. Οι συμμετέχοντες, ερχόμενοι σε επαφή με ένα αληθινό ρεπορτάζ για ένα ιστορικό γεγονός, μπορούν εύκολα να παρακολουθήσουν την παρουσίαση των άλλων ομάδων, αφού έχουν μπροστά τους το ίδιο κείμενο και είναι σε θέση ακολούθως να προβούν σε ασφαλείς συγκρίσεις ανάμεσα στα χαρακτηριστικά της δημοσιογραφίας του χτες και του σήμερα.

Οι συμμετέχοντες χωρισμένοι σε έξι ομάδες καλούνται να εργαστούν με ταχύτητα και μεθοδικότητα πάνω στο διάσημο ρεπορτάζ του Τζωρτζ Στήαρ για τον βομβαρδισμό της ισπανικής πόλης Γκερνίκα που θα τους διανεμηθεί σε φωτοτυπία προκειμένου να απαντήσουν στις ερωτήσεις που τους έχουν ανατεθεί και στη συνέχεια να παρουσιάσουν τα ευρήματά τους στην ολομέλεια (προτεινόμενος χρόνος εργασίας στις ομάδες: 15-20 λεπτά).

Παρουσίαση των επιμέρους θεμάτων στη μεγάλη ομάδα, ανατροφοδότηση και συμπλήρωση από την εισηγήτρια, όπου και αν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Γνωστική απαρτίωση και ολοκλήρωση της διδασκαλίας μέσα από την προβολή σχετικού Power point ή/και του video “George Steer report in the bombing of Gernika”.

Εάν μείνει χρόνος, θα συζητηθεί α) η παντοδυναμία του Τύπου στο παρελθόν και η αντικατάστασή του από εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης στις μέρες μας ή/και β) το θέμα της πολυτροπικότητας των σημερινών εφημερίδων και η διαφοροποίησή τους από τις εφημερίδες του '30 με αφορμή το σχετικό πρωτοσέλιδο των New York Times.

Ειδικότερα, ως άξονες εργασίας στις μικρές ομάδες προτείνονται τα ακόλουθα:

ΟΜΑΔΑ 1

Τίτλος του άρθρου (καθώς και υπέρτιλος-υπότιτλος)

Να συζητήσετε τον τίτλο (και τον υπότιτλο) κάνοντας χρήση της θεωρίας της σελ. 39 του σχολ. βιβλίου και να διερευνήσετε:

τη σύνταξη (ενεργητική, παθητική, γιατί η όποια επιλογή;)

ρήματα, στίξη, ύφος (δραματικό, σοβαρό;)

η επιλογή των λέξεων μαρτυρά εμπλοκή ή αποστασιοποίηση; Μήπως και τα δύο;

πληροφοριακότητα τίτλου (υψηλή, χαμηλή)

Ποιητική – αναφορική χρήση της γλώσσας

Σειρά των λεκτικών συνόλων στον τίτλο

Δώστε τρεις ακόμη τίτλους: έναν εντελώς ουδέτερο – αποχρωματισμένο, έναν με εμφανές σχόλιο, έναν που κατά τη γνώμη σας συνδυάζει και τα δύο με τρόπο ώστε να μείνει στην ιστορία.

Μπορείτε να σκεφτείτε τίτλους εφημερίδων που έχουν μνημονεύονται μέχρι και σήμερα;

ΟΜΑΔΑ 2

Προσδιορισμός του χρόνου στην είδηση

(θεωρία από τη σελίδα 47 του σχολικού βιβλίου)

Ενεστώτας, παρατατικός, αόριστος ή όλα μαζί; Γιατί; Τι υπηρετεί αυτή η εναλλαγή των χρόνων;

Δώστε παραδείγματα για κάποια από τα στοιχεία α) έως η)

Ποια η χρονική διάρκεια του γεγονότος; Να εντοπίσετε και να αναφέρετε χρονικούς δείκτες.

Τρόπος: εξακολουθητικός, συνοπτικός, συντελεσμένος;

Να βρεθούν όλοι οι χρονικοί δείκτες

Αν δεν υπήρχαν, σε τι θα υστερούσε η είδηση;

ΟΜΑΔΑ 3

Το γεγονός και το σχόλιο στην είδηση (θεωρία σελ. 14 του σχολικού βιβλίου)

Το άρθρο κινείται στο χώρο της ειδησεογραφίας ή της ερμηνευτικής δημοσιογραφίας; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Σε ποια σημεία του άρθρου τα ίδια τα στοιχεία που παρατίθενται συνιστούν σχόλιο κατακραυγής του γεγονότος;

Ποιες αρετές προσδίδει στο άρθρο η αυτοψία που πραγματοποίησε ο δημοσιογράφος στην περιοχή προτού γράψει την ανταπόκρισή του;

Υποστηρίζεται ότι κάποιες φορές τα «γεγονότα μιλούν μόνα τους». Δώστε ένα έως δύο παραδείγματα τέτοιων στοιχείων που αναφέρονται στο άρθρο και το καθιστούν κλασικό και αξέχαστο.

Οι γλωσσικές επιλογές του δημοσιογράφου είναι, κατά τη γνώμη σας, υπέρ ή κατά της εγκυρότητας του άρθρου;

ΟΜΑΔΑ 4

Η ανεστραμμένη πυραμίδα (σελ. 34 του σχολικού βιβλίου)

Τι είναι; Ακολουθείται στο συγκεκριμένο άρθρο; Απαντήστε με παραδείγματα.

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο δημοσιογράφος στην τελευταία παράγραφο προκύπτει, κατά τη γνώμη σας από τα στοιχεία του ρεπορτάζ που έχει προηγηθεί ή είναι αυθαίρετο; Δικαιολογήστε την απάντησή σας.

Συνθέστε τίτλους για την είδηση, αν αυτή παρουσιαζόταν από την πλευρά α) των φρανκιστών και β) των δημοκρατικών.

ΟΜΑΔΑ 5

«Η δημοσιογραφία είναι εκπληκτικό και τρομακτικό προνόμιο»

Διαβάστε το κείμενο της Οριάννα Φαλάτσι στη σελ. 27 του σχολικού βιβλίου ώστε αρχικά να παρουσιάσετε στους «συμμαθητές» σας το περιεχόμενό του. Στη συνέχεια βρείτε την αναλογία με το άρθρο του Στήαρ μέσα από τους ακόλουθους άξονες:

Ποια συναισθήματα και σκέψεις πιστεύετε ότι διακατείχαν τον δημοσιογράφο τη μέρα εκείνη;

Τη μέρα που ο Τζωρτζ Στήαρ έγραψε αυτό το άρθρο, έγραφε και ιστορία, αν ναι σε ποιο βαθμό;

Ποια η αποστολή και ποιο το χρέος του δημοσιογράφου σε τέτοιες στιγμές;

ΟΜΑΔΑ 6

«Η τραγωδία μιας άλλης Γκερνίκα σήμερα»

Φανταστείτε ένα σενάριο στο οποίο το περιγραφόμενο γεγονός συμβαίνει σήμερα, το έτος 2016. Κάποιοι δημοσιογράφοι σπεύδουν στην περιοχή, κάποιοι αναπαράγουν το γεγονός χωρίς ίδια γνώση, κάποιοι υπό το φόβο της λογοκρισίας αποκρύπτουν στοιχεία, κάποιοι ενεργούν για λογαριασμό της μίας ή της άλλης προπαγάνδας. Διαβάστε τις αρχές της δημοσιογραφικής δεοντολογίας στη σελ. 27 του σχολικού βιβλίου και αναφερθείτε στις δυσκολίες αλλά και στις αρχές που πρέπει να διέπουν το έργο των δημοσιογράφων.